

ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΡΙΑΡΑΣ

Ένας Κρητικός καλόγερος, Αγιορείτης, σοφός, που ζήτησα να διαβάσει και να σχολιάσει την ...κουζουλάδα που ακολουθεί, απάντησε:

Οι κουζουλάδες ομορφαίνουν τη ζωή!

Η επιθυμία του Εμμανουήλ Κριαρά να ενταφιασθεί στο Ακρωτήριο Χανίων Κρήτης με οδήγησε προ ετών στην ιδέα ίδρυσης ενός ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ, που θα φέρει το όνομά του. Ίσως όσο ποτέ άλλοτε χρειάζεται σήμερα η κοινωνία μας παραδείγματα. Και αναμφίβολα ο Εμμ. Κριαράς αποτελεί μεταξύ άλλων ένα παράδειγμα δημιουργικής φιλοπονίας (π.χ. σύνταξη του Λεξικού του: «ηράκλειο έργο», Γ. Μπαμπινιώτης). Το ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ λοιπόν, με δράσεις κατά κύριο λόγο γλωσσικού και παιδαγωγικού αντικειμένου και σε ικανό βαθμό σχετικές με την Κρήτη, θα διαιώνίζει τη μνήμη ενός ανθρώπου, η ζωή και το έργο του οποίου πολλά μπορεί να διδάσκει και στο μέλλον. Τη σκέψη αυτή συζήτησα με τον Καθηγητή δυο φορές στο σπίτι του στη Θεσσαλονίκη, αλλά και κατά την επίσκεψή του στην Ορθόδοξο Ακαδημία Κρήτης όταν ήταν ακόμη Πρόεδρος της ο μακαριστός Μητροπολίτης Κισάμου και Σελίνου Ειρηναίος. Ο Καθηγητής είχε επιδοκιμάσει την ιδέα με χαρά και ευχαριστία. Η Ακαδημία μας τίμησε τον άοκνο εργάτη της επιστήμης με την απονομή του ΕΜΒΛΗΜΑΤΟΣ αυτής.

Ύστερα από την εκδήμια του Κριαρά έθεσα υπόψη μερικών διακεκριμένων γλωσσολόγων και άλλων φίλων την πρώτη γραφή του παρόντος. Από τις γραπτές απαντήσεις που έλαβα και σχετικές συζητήσεις που ακολούθησαν, προκύπτουν δυο συγκλίνουσες απόψεις: *Επιδοκιμασία* της ιδέας και των στόχων, *απορία* για το κατά πόσον η κρίση που δοκιμάζει τη χώρα μας θα επιτρέψει την πραγμάτωση αυτού του διόλου εύκολου εγχειρήματος.

Επιφύλαξη: Έχω πλήρη επίγνωση του γεγονότος, ότι όσα ακολουθούν, παραπέμπουν σε πρόγραμμα, το οποίον έχει ήδη χαρακτηριστεί από πολλούς ως «μεγαλόπνοο». Θα μπορούσε δικαιολογημένα να χαρακτηριστεί και ως αλαζονικό, αν η διατύπωση της

ιδέας υπέκρυπτε πρόθεσή μου να λειτουργήσω εγώ το ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ· άπαγε απ' εμού μια τέτοια μωροφιλοδοξία! Τη θάλασσα την αγαπώ και πέφτω με χαρά στην αγκαλιά της σχεδόν ολοχρονίς, αποφεύγω όμως τα «ξένα νερά»!

Για την εκτέλεση του προγράμματος απαιτούνται πόροι που δεν θα είναι εύκολο να βρεθούν, αλλά και εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, πιθανώς δυσεύρετο επίσης. Η επιφύλαξη αυτή πρέπει να είναι οδηγός για τις επιλογές μας. Αν ευδοκήσει ο Θεός να ευλογήσει αυτή την ιδέα, ποιά από τα προς το παρόν προτεινόμενα ενδείκνυται να ενταχθούν στο πρόγραμμα του ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ σε πρώτη φάση, ποιά σε δεύτερη, ποιά κρίνονται περιττά ή εντελώς ανέφικτα, ποιά λείπουν και χρειάζεται να προστεθούν; Σημειώνεται το αυτονόητο, ότι δηλ. ένα τέτοιο πρόγραμμα/όραμα δεν σημαίνει ανάληψη δράσεων προς επίτευξη των αναγραφόμενων εδώ, αλλά και πολλών άλλων στόχων, από την αρχή και ταυτόχρονα. Αυτονόητο είναι επίσης, ότι το ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ θα χρειασθεί να αναπτύξει διάφορες συνεργασίες. Η πρόταση απευθύνεται πρώτιστα στους κατά περίπτωση ειδικούς, καθώς και σε όσους συμμερίζονται τους μόνον ακροθιγώς αναφερόμενους εδώ προβληματισμούς, τις ευθύνες και τις προοπτικές και θα θελήσουν να στηρίξουν την προσπάθεια.

Προς διευκόλυνση της σχετικής συζήτησης αποφάσισα να αναρτήσω αυτές τις σκέψεις στην ιστοσελίδα μου ως πρόταση και παράκληση για διεύρυνση της συζήτησης.

A. Ενημέρωση για το πρόσωπο και το έργο του Κριαρά

Σε συνεργασία με την εκπαιδευτική κοινότητα των Χανίων πρώτα και των άλλων περιοχών της Κρήτης αργότερα, να επιδιώκεται από το ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ενημέρωση των μαθητών για το πρόσωπο και το έργο του Κριαρά, με παράλληλο – κύριο στόχο τη συνειδητοποίηση

- του προνομίου να έχουμε ως μητρική γλώσσα την ελληνική,
- της παγκόσμιας σημασίας της διαχρονικά και
- της ευθύνης μας για την προστασία και την καλλιέργειά της.

Ταυτόχρονα: Ανάλογη εξωσχολική δραστηριότητα (συνέδρια, διαλέξεις, δημοσιεύματα ...), σε συνεργασία με πρόσωπα και φορείς.

B. Κρητική διάλεκτος

Η κρητική διάλεκτος, η οποία δικαίως θεωρείται ως ένας από τους πλέον πολύτιμους εθνικούς θησαυρούς, υποχωρεί τάχιστα. Η ισοπεδωτική επέλαση νέων εξελίξεων δεν αφήνει χώρο για διατήρηση αυτού του θησαυρού με την έννοια της χρήσης του στην καθημερινή ζωή. Ωστόσο δεν θα πρέπει να θεωρείται ματαιοπονία η ανάπτυξη

δράσεων για τη στήριξη και την καλλιέργεια της κρητικής διαλέκτου, όπως λ.χ.:

1. Αξιοποίηση υπαρχόντων λεξικών κρητικής διαλέκτου (π.χ. να υπάρχουν στις βιβλιοθήκες όλων των σχολείων της Κρήτης). Ενδεχομένως συγγραφή συνοπτικού λεξικού κρητικής διαλέκτου για σχολική χρήση, με επιλογή λέξεων από όλη την Κρήτη, που θα δίδεται στους μαθητές. Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για τη χρήση αυτών των λεξικών στην εκπαιδευτική διαδικασία.

2. Διερεύνηση της σκοπιμότητας και της δυνατότητας για ανάθεση σε ομάδα ειδικών ερευνητών της σύνταξης νέου λεξικού των γλωσσικών ιδιωμάτων ολόκληρης της Κρήτης, στο οποίο να γίνει και συναγωγή μεγάλου αριθμού λέξεων που λείπουν από τα αξιόλογα υπάρχοντα λεξικά και τυχόν αναγκαία διόρθωση λέξεων ή προσθήκη στην ετυμολογία, τη σημασία κ.λπ.

3. Σίγουρα υπάρχει ανάγκη και λίγος ακόμη χρόνος για δράσεις προς διάσωση απόφυας φωνητικής απόδοσης της διαλέκτου όχι μόνο της Ανατολικής και της Δυτικής Κρήτης, αλλά και διαμερισμάτων του νησιού μας, όπου διατηρείται ακόμη γλωσσική ιδιομορφία.

Για τη μνήμη του Κριαρά, αλλά και επειδή τα Σφακιά διατηρούν ακόμη σε κάποιο βαθμό το δικό τους χαρακτηριστικό γλωσσικό ιδίωμα, η σχετική προσπάθεια θα μπορούσε να αρχίσει από την ιστορική αυτή επαρχία.

Αυτό μπορεί να γίνει π.χ. με ηλεκτρονική/ψηφιακή εγγραφή διαλόγων μεταξύ ηλικιωμένων, ανάγνωση και απόδοση κειμένων – επιλογή από παλαιότερα λογοτεχνικά κείμενα, ριζίτικα, μαντινάδες, μοιρολόγια, παραμύθια, παροιμίες, αινίγματα, χωρατά, παλαιά συμβόλαια, ενδεχομένως ακόμη και εγγραφή διαλόγων στο χωριό Χαμιντιέ της Συρίας (αν υπάρχει ακόμη!) και στα παράλια της Μικράς Ασίας, όπου εγκαταστάθηκαν άνθρωποι από την Κρήτη. Το υλικό αυτό, αν επιτευχθεί υψηλή ποιότητα, σίγουρο είναι ότι θα τύχει ευμενούς υποδοχής και στον τόπο μας και μεταξύ αποδήμων Κρητών. Σκόπιμη θα είναι μάλιστα και εμπορική αξιοποίησή του για στήριξη του Εργαστηρίου.

4. Με την ίδρυση της Εταιρείας Θεάτρου Κρήτης (Ε.Θ.Ε.Κ.) κατορθώσαμε να ανασύρουμε από τη λήθη όλα τα έργα του λεγόμενου αναγεννησιακού κρητικού θεάτρου και, παρά τις μύριες δυσκολίες, να τα παρουσιάσουμε στις πόλεις και στα κεφαλοχώρια της Κρήτης (μερικά και εκτός αυτής). Η ενθουσιαστική υποδοχή τους από το λαό μας επιβάλλει μέριμνα για τη διατήρηση στην επικαιρότητα της κληρονομίας αυτής, σε συνδυασμό με τη νεώτερη και τη σύγχρονη λογοτεχνική προσφορά Κρητών συγγραφέων. Το ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ οφείλει προς τούτο να συνεργάζεται με το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο της Κρήτης, που

είναι καρπός μετεξέλιξης της Ε.Θ.Ε.Κ., και να ενθαρρύνει κάθε άλλη προσπάθεια, που σέβεται αυτή την πολύτιμη κληρονομία.

5. Σχετικό με τα παραπάνω είναι και το πώς «διασκεδάζουμε» στην Κρήτη σήμερα (π.χ. βαπτίσεις, γάμοι, πανηγύρια και άλλες εκδηλώσεις), τί είδους μουσική επιλέγουμε, ποιά μουσική παιδεία λαμβάνουν οι νέοι μας, ποιό είναι το μέλλον του ριζιτικού, της μαντινάδας, των χορών της Κρήτης. Το ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ θα μπορούσε να προσεγγίσει και αυτά τα ζητήματα, καθώς ξένοι τρόποι, ξένοι ήχοι και ξένες γλώσσες απεργάζονται μια καταλυτική αποξένωση του λαού μας, ενώ η ανεξέλεγκτη ηχορρύπανση στα κέντρα της δήθεν διασκέδασης και όχι μόνο σ' αυτά, απειλεί βάσιμα τη νέα γενιά με σοβαρά προβλήματα ακοής.

6. Διαγωνισμοί συγγραφής και απόδοσης κειμένων σε κρητική διάλεκτο και δημοσίευση όσων θα προκρίνονται (ενδεχομένως σε περιοδικό του Εργαστηρίου;). Δημοσίευση σχετικών επιστημονικών μονογραφιών.

7. Κρητική, Κυπριακή και Ποντιακή Διάλεκτος (παράλληλα προβλήματα, μελέτες, κοινές δράσεις).

8. Τοπική Ιστορία. Παραμένει δυστυχώς ανικανοποίητο το αίτημα για διδασκαλία της τοπικής ιστορίας. Ο συνδυασμός Τοπικής Ιστορίας και ντοπιολαλιάς θα ήταν ίσως η πιο ενδεδειγμένη παιδαγωγική δραστηριότητα. Στην Κρήτη κάναμε σχετική προσπάθεια πριν από χρόνια (όταν ήμουν ακόμη Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, το οποίο υιοθέτησε σχετική πρότασή μου, ο Υπουργός Παιδείας ανέθεσε σε μένα την οργάνωση δοκιμαστικής διδασκαλίας, επιμορφώσαμε δασκάλους από 141 σχολεία όλης της Κρήτης, οι πρώτες ενδείξεις ήταν πολύ ενθαρρυντικές. Αναγκάστηκα να παραιτηθώ από το Ινστιτούτο και η προσπάθεια δεν προχώρησε δυστυχώς).

Γ. Τοπωνύμια

Καίτοι υπάρχουν πολλές και αξιόλογες μελέτες για τα τοπωνύμια της Κρήτης, τα οποία, μεταξύ άλλων, αποτελούν και πολύτιμο γλωσσικό θησαυρό, πολλά μπορούν και πρέπει να γίνουν ακόμη όσον αφορά ιδίως στην ταύτιση τοπωνυμίων (ιδιαίτερα μικροτοπωνυμίων) και τόπων. Οι συχνά εκτεταμένες και ενίοτε βίαιες παρεμβάσεις του ανθρώπου στο φυσικό περιβάλλον και οι γενικότερες αλλοιώσεις του, η ερήμωση της υπαίθρου και άλλες μεταβολές κάνουν ολοένα και πιο δύσκολη την ταύτιση ακόμη και ιστορικών μικροτοπωνυμίων και των αντίστοιχων τόπων. Σε παλαιότερο σχετικό συνέδριο (στο Ροδοβάνι Σελίνου) υπέδειξα τρόπο εύκολης αντιμετώπισης αυτού του προβλήματος με χρήση των σύγχρονων δυνατοτήτων δορυφορικής φωτογράφισης. Χρειάζεται όμως συνειδητοποίηση του προβλήματος και ύπαρξη συντονιστικού φορέα. Το ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ θα μπορούσε

να αναλάβει και αυτή την ευθύνη. Αυταπόδεικτη είναι εξάλλου η σχέση γλωσσικής επεξεργασίας και αποθησαύρισης τοπωνυμικού υλικού και κρητικής διαλέκτου. Ενδεδειγμένη θα είναι η συνεργασία του ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ με την «Ελληνική Ονοματολογική Εταιρεία», το περιοδικό «Ονόματα» και άλλους φορείς και επιστήμονες, που ασχολούνται με τα τοπωνύμια.

Δ. Ξένοι όροι, ανορθογραφίες κ.λπ.

1. Στη χώρα μας εισάγονται διαρκώς αντικείμενα, που διατηρούν το όνομα προέλευσής τους. Η αποδοχή των ξενόγλωσσων αυτών ονομάτων φαίνεται αναπόφευκτη στις περισσότερες περιπτώσεις, όπως π.χ. στα φάρμακα. Μήπως όμως το ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ, σε συνεργασία με άλλους φορείς παρεμφερούς ενδιαφέροντος;

θα μπορούσε να περιορίζει την αποδοχή ξένων όρων, π.χ. μεταφράζοντας σωστά και έγκαιρα τουλάχιστον μερικούς από αυτούς, 2. Κάτι ανάλογο συμβαίνει με νέα προϊόντα ελληνικής εφεύρεσης και παραγωγής, μάλιστα με όσα προορίζονται για εξαγωγή: Σε πολλά από αυτά δίδονται ξένα ονόματα, ενώ θα μπορούσαν και θα έπρεπε ίσως να χρησιμοποιούνται ελληνικά σε λατινική γραφή. Και εδώ θα μπορούσε να βοηθήσει το ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ. Θα χρειασθεί ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των παραγωγών, των διαφημιστών και άλλων εμπλεκομένων.

3. Γνωστό είναι το πρόβλημα των ξενόγλωσσων επιγραφών. Σε πολλές περιοχές, ιδιαίτερα στις τουριστικές, διερωτάται κανείς αν βρίσκεται στην Ελλάδα ή σε άλλη χώρα!

4. Ορθογραφικά, συντακτικά και άλλα σφάλματα παρατηρούνται σε πινακίδες δρόμων, καταστημάτων κ.λπ., ενώ ραδιοφωνικοί και μάλιστα τηλεοπτικοί «διάλογοι», που είναι κατά το πλείστον αλληλεπικαλυπτόμενοι μονόλογοι, προσβάλλουν βάνουσα τη χώρα που ανέδειξε τη δωρεά του λόγου και την τέχνη του διαλόγου.

5. Η δυσλεξία ταλαιπωρεί πολλά παιδιά και τις οικογένειές τους στην Κρήτη. Σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς, ιατρούς και άλλους το ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ θα μπορούσε να ενθαρρύνει σχετικές μελέτες και να προσφέρει βοήθεια σε όποιους τη χρειάζονται.

6. Ο αριθμός των αλλοδαπών αυξάνεται και στην Κρήτη. Μεταξύ των πολλών προβλημάτων, για την αντιμετώπιση των οποίων χρειάζονται στήριξη, είναι και εκείνο της αγωγής των παιδιών τους, με πρώτο σχετικό ζήτημα το γλωσσικό.

Το ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ θα μπορούσε να επιχειρεί σε τέτοια και πολλά άλλα παρόμοια ζητήματα συμβουλευτικές και βελτιωτικές παρεμβάσεις.

E. Προστασία της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό

Δεν είναι σπάνιες οι περιπέτειες της ελληνικής γλώσσας και στο εξωτερικό, στο μεταξύ και στο διαδίκτυο. Συνεργασία του ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ με τον Ελληνισμό της διασποράς (κυρίως με εκκλησιαστικούς, εκπαιδευτικούς, επιστημονικούς και δημοσιογραφικούς κύκλους) και ευαισθητοποίησή τους για την ανάγκη διορθωτικών παρεμβάσεων τους, όταν διαπιστώνουν λάθη στη χρήση ελληνικών λέξεων.

Ένα παράδειγμα: 1989 στην Αμερική, με πρόσκληση διάσημης Θεολογικής Σχολής. Με τη σύζυγό μου επίσκεψη σε μεγάλο Μουσείο Επιστημών και Τεχνών. Πρώτο έκθεμα στην είσοδο: Φωτογραφία του Δημόκριτου και σχόλιο στα Αγγλικά: Έλλην φιλόσοφος που ανακάλυψε το άτομο. **Η ονομασία προέρχεται από την ελληνική λέξη ατμός!** Χρειάστηκε λίγος χρόνος για να συνέλθουμε από την έκπληξη. Επισημάναμε περίπου 15 ακόμη ανάλογες παρερμηνείες. Ενημερώσαμε τον Διευθυντή του Μουσείου και έγιναν οι διορθώσεις.

Είναι απερίγραπτες οι συγκινητικές εμπειρίες μου από συμμετοχή σε εκδηλώσεις συλλογικών φορέων Κρητών σε χώρες όλων των ηπείρων, κατά τις οποίες διαπίστωσα γνησιότητα χορού, τραγουδιού και πολλών εθίμων μεγαλύτερη από εκείνη που με δυσκολία και πολλές παραμορφώσεις παρατηρείται ακόμη στο νησί μας. Αυτό ισχύει και για αποδήμους από άλλα διαμερίσματα της χώρας. Μακάρι να συνεχίσουν να διδάσκουν στα παιδιά και στα εγγόνια τους με τον ίδιο ζήλο και την ελληνική γλώσσα και να την προστατεύουν από αλλοιώσεις.

ΣΤ. Ονοματοθεσία

«Νεογέννητα», που χρειάζονται όνομα.

Στην Ορθόδοξο Ακαδημία Κρήτης άρχισα προ ετών μια συζήτηση με διακεκριμένους επιστήμονες, δικούς μας και ξένους, κυρίως φυσικών και βιολογικών επιστημών. Η συζήτηση, που συνεχίζεται σε κάθε ευκαιρία, αφορά στο ερώτημα: Ενδείκνυται να διατηρηθεί το «βάπτισμα» νέων φαινομένων που αναδεικνύει η έρευνα, να δίδεται δηλαδή ελληνικό ή ελληνολατινικό όνομα, όπως επιμένουν να επιδιώκουν ακόμη πολλοί ερευνητές, ή πρέπει να θεωρηθεί αναπόφευκτη πλέον η επικράτηση της αγγλικής γλώσσας και στο πεδίο αυτό; Η απάντηση στο ερώτημα πρέπει να βασισθεί μόνο σε επιστημονικά κριτήρια (και όχι σε υπολογισμούς εθνικού ή οποιουδήποτε άλλου ενδιαφέροντος).

Ως κύριο επιστημονικό κριτήριο προβάλλεται συνήθως η άποψη, ότι η ελληνική γλώσσα έχει όσο καμιά άλλη την ικανότητα, να αποδίδει με ακρίβεια την ουσία των αντικειμένων και ότι ακριβώς για τον λόγο αυτό επιβάλλεται η διατήρηση της ελληνικής ονοματοθεσίας. Εάν ισχύει

αυτό, δεν είναι καθήκον της Ελλάδας, να διευκολύνει τους ερευνητές στην αναζήτηση του ονόματος που αρμόζει σε κάθε περίπτωση; Σίγουρα ΝΑΙ. Δεν θα έπρεπε λοιπόν να υπάρχει στην Ελλάδα ένα Κέντρο Αναφοράς, γνωστό παγκοσμίως, στο οποίο να μπορούν να προσφεύγουν ερευνητές που χρειάζονται ένα σωστό ελληνικό όνομα για κάποια ανακάλυψή τους; Και πάλι ασφαλώς ΝΑΙ!

Ερώτημα: Θα μπορούσε το ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ να αναλάβει αυτή τη μεγάλη ευθύνη, εάν δεν καλύπτεται ήδη επαρκώς αυτή η ανάγκη από άλλα κέντρα και πάντως σε συνεργασία με αυτά;

Εάν ΝΑΙ, δεν θα είναι βέβαια δύσκολο να γίνει διεθνώς γνωστό το ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ. Πώς θα μπορέσει όμως να κερδίσει και να διατηρήσει την εμπιστοσύνη όσων θα το χρειασθούν; Αυτό πρώτα πρέπει να διασφαλισθεί.

Ως ουτοπική πρέπει να θεωρηθεί με τα σημερινά δεδομένα κάθε σκέψη για στελεχιακή αυτάρκεια του ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ, ειδικά για ένα τέτοιο έργο. Δυνατή και επαρκής, ωστόσο, θα είναι σε πρώτη φάση η άμισθη δοκιμαστική συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες, γλωσσολόγους και άλλους. Η προθυμία που επέδειξαν φορείς και άτομα για συμμετοχή σε Επιτροπές του ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ είναι ήδη ένα ενθαρρυντικό σημάδι, ενώ επιστήμονες κύρους, με τους οποίους συζήτησα το θέμα της ονοματοθεσίας, δήλωσαν ότι τίθενται στη διάθεσή μας ως εθελοντές.

Το ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ θα μπορούσε λοιπόν να επιλέξει ως Συμβούλους μια μικρή ομάδα φιλολόγων-γλωσσολόγων και να δικτυωθεί με ειδικούς κατά κλάδο Έλληνες επιστήμονες (εσωτερικού και εξωτερικού). Το ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ δέχεται το αίτημα κάποιου ερευνητή, συνεννοείται με τους Συμβούλους και το προωθεί στον κατά περίπτωση ειδικό Έλληνα επιστήμονα. Η απάντηση τίθεται υπόψη των Συμβούλων και η τελική πρόταση αποστέλλεται στον ενδιαφερόμενο. Το προτεινόμενο όνομα πιστώνεται στο ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ, με αναγραφή των συντελεστών της επιλογής του ονόματος. Οι σχέσεις και οι διαδικασίες αυτές θα χρειασθεί να ρυθμισθούν με τον ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ του ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ, όπως άλλωστε και η όλη οργάνωση και λειτουργία του. Η τυχόν απονομή τιμητικών διακρίσεων σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα για τη στήριξη του ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ κ.λπ.

Z. Οργανωτικά

Το ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ εύχομαι να λειτουργήσει σε άμεση συνεργασία με το Πολυτεχνείο Κρήτης (έχουν γίνει οι πρώτες διερευνητικές συζητήσεις). Η σκέψη αυτή δικαιολογείται όχι μόνον από τη γεωγραφική γεινίαση του Πολυτεχνείου με τον τάφο του Κριαρά στις Στέρνες Ακρωτηρίου (όπου υπάρχει κτήριο ιδιοκτησίας του Δήμου Χανίων, κενό και κατάλληλο για στέγαση του Εργαστηρίου), αλλά κυρίως από το γεγονός, ότι στις επιστήμες που καλλιεργούνται και στα Πολυτεχνεία

προκύπτουν πολλές από τις ανακαλύψεις και κατασκευές, οι οποίες χρειάζονται όνομα. Η συνύπαρξη επομένως ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ και Πολυτεχνείου θα προσθέσει στο δεύτερο μια δημιουργική πνευματική διάσταση και, αν ευδωθεί η ιδέα της ονοματοθεσίας, θα τονωθεί το κύρος του Πολυτεχνείου διεθνώς. Ως εκ περισσού σημειώνεται επίσης το αυτονόητο, ότι το ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ, τόσο στη φάση του προγραμματισμού, όσο και κυρίως για τη λειτουργία του θα ζητήσει τη συμβουλή και τη συνεργασία του Πανεπιστημίου Κρήτης, του ΙΤΕ και άλλων επιστημονικών φορέων. Εννοείται βέβαια ότι το ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ, αποδεχόμενο την όποια στήριξη και συνεργασία, δεν πρέπει να επιβαρύνει το έργο κανενός. Θα λειτουργήσει αποδοτικά στο βαθμό που θα εξασφαλίσει αυτοτέλεια και αυτάρκεια.

Αυτονόητο είναι, τέλος, ότι για όλα τα ανωτέρω θα επιδιωχθεί συνεννόηση με αρμόδιες Υπηρεσίες της Πολιτείας, χωρίς την αρωγή της οποίας θα είναι δυσχερής η αποδοτική λειτουργία του ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ.

14 Σεπτεμβρίου 2016

Αλέξανδρος Κ. Παπαδερός

Αλέξανδρος Κ. Παπαδερός, Δρ. Φιλοσ., Θεολ.

Συνιδρυτής και πρ. Γεν. Δ/ντής της Ορθοδόξου
Ακαδημίας Κρήτης

Άρχων του Οικουμενικού Πατριαρχείου

Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ε.τ.

Μέλος της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Επιστημών και Τεχνών

730 06 Κολυμβάρι, Χανιά

Τηλ.: 28240 22235, κιν. 6944 538753

E-mail: akpapad@yahoo.gr

Website: alexandros.papaderos.org